

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

mag. Peter Požun
državni svetnik

6

Številka: 020-03-16/2017/8
Ljubljana, 30. 1. 2019

POROČILO

O SEJAH STATISTIČNEGA SVETA REPUBLIKE SLOVENIJE V LETU 2018

Statistični svet Republike Slovenije je v skladu z 12. členom Zakona o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01), v skladu s katerim je bil tudi ustanovljen, strokovno metodološko – posvetovalno telo za strateška in razvojna vprašanja državne statistike. Člani statističnega sveta so trije predstavniki Državnega zbora, dva predstavnika Vlade, predstavnik Banke Slovenije, po en predstavnik delodajalcev in delojemalcev, predstavnik sodne veje oblasti, dva priznana strokovnjaka s področja statistične stroke, dva predstavnika Statističnega urada Republike Slovenije in predstavnik Državnega sveta, za katerega me je Državni svet imenoval na 2. redni seji 21. 12. 2017.

V skladu s 13. členom Zakona o državni statistiki Statistični svet, katerega delovanje določa in opredeljuje Poslovnik o delu Statističnega sveta RS, opravlja naslednje naloge:

- razpravlja o izhodiščih in usmeritvah programa statističnih raziskovanj ter razpravlja o poročilu o izvršitvi tega programa;
- razpravlja o vsebini programa statističnih raziskovanj, pri čemer daje pobude glede sprememb ali dopolnitev programa;
- obravnava predloge zakonov in druge predpise s področja državne statistike;
- predlaga metodološke osnove statističnih raziskovanj nacionalnega pomena;
- predlaga racionalizacijo in modernizacijo državne statistike;
- daje pobude in predloge za mednarodno statistično sodelovanje in
- predlaga klasifikacije, ki se uporabljajo kot nacionalni standardi.

Statistični svet Republike Slovenije je v letu 2018 zasedal na treh sejah (na 57. seji 25. 4. 2018, 58. seji 26. 10. 2018 in 59. seji 10. 12. 2018), na katerih je obravnaval naslednje zadeve:

Predlog Poročila o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2017

V poročilu Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) so povzeti bistveni dosežki in pregled dela v okviru državne statistike, ki si želi čim bolj približati uporabnikom, razbremeniti poročevalce, odpirati statistične podatke ter hkrati ohranjati visoko kakovost podatkov (med drugim skrb za skladnost delovanja s Kodeksom ravnanja evropske statistike). Prvič so bili ocenjeni tudi celotni stroški državne statistike in sicer na 16.242.666 evrov, pri čemer se SURS trudi čim več sredstev pridobiti iz evropskih projektov in tako razbremeniti nacionalni proračun.

SURS poroča tudi o vlaganju v znanje zaposlenih, na podlagi različnih oblik internih tečajev ter drugih vrst izobraževanja. Kot posebne vsebinske dosežke v 2017 SURS izpostavlja objavo nabora kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja, objavo ocene vrednosti pokojninskih pravic, uspešno zaključen projekt modernizacije statistike cen (postavljene osnove za celovito uporabo podatkovnih baz trgovcev) in še aktualen projekt modernizacije Intrastata. Prvič smo Eurostatu pilotno posredovali podatke o poklicnih boleznih, NIJZ pa je izvedel pilotno Anketo o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog med splošno populacijo. Vzpostavljena je bila tudi podatkovna baza, ki bo omogočala nadaljnje poglobljene analize za merjenje skupne porazdelitve dohodka, porabe in premoženja, na podlagi podatkov o dohodkih in nepremičnem premoženju.

Projekt Elektronsko beleženje vzrokov smrti v Sloveniji

Glavni namen projekta je izboljšati kakovost zbranih podatkov o vzrokih smrti glede na točnost, pravočasnost in skladnost podatkov (trenutno velike razlike v uporabi obrazcev za poročanje o smrti in financiranju mrliških oglednikov po občinah ter razlike v izobraževanju zdravnikov, ki opravljajo mrliško ogledno službo). Cilj projekta je bila priprava predloga nacionalne uvedbe elektronskega beleženja smrti, kar vključuje poenostavitev postopkov za svojce kot tudi za zdravnike – mrliške oglednike, ter izboljšanje varstva osebnih podatkov umrle osebe.

V okviru projekta je bila razvita spletna aplikacija za elektronsko beleženje vzrokov smrti, dopolnjena z administrativno prijavo vzrokov smrti, projekt pa se je zaključil z nacionalnim načrtom uvedbe prenovljenega sistema.

Predlog Poročila o izvajanju Srednjeročnega programa statističnih raziskovanj za obdobje 2013–2017

Poročilo je pripravil Statistični urad Republike Slovenije (SURS), v sodelovanju s pooblaščenimi izvajalci državne statistike (AJPES, Banko Slovenije, Ministrstvom za finance, Nacionalnim inštitutom za javno zdravje, Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ter Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje). Poročilo se osredotoča na doseganje temeljnih ciljev državne statistike v preteklem srednjeročnem obdobju, v njem pa so zajeti tudi dosežki na posameznih vsebinskih statističnih področjih.

Poseben poudarek v poročilu je dan večji uporabi statističnih podatkov, tudi na podlagi dobre komunikacije preko različnih kanalov, interaktivnih pristopov

(statistične zgodbe v digitalnih oblikah), podpore študijskemu magistrskemu programu Uporabna statistika, ki se izvaja na Univerzi v Ljubljani, in zagotavljanja čim lažje orientacije uporabnikov po podatkih.

Posebej je bila izpostavljena uvrstitev Slovenije v najvišjo skupino po pripravljenosti za odpiranje podatkov javnega sektorja, na podlagi ocene Evropske komisije, ter napor SURS za dvig statistične pismenosti, nadgradnjo informacijske varnosti podatkov s celovito prenovo sistema upravljanja varovanja informacij.

Predlog Letnega programa statističnih raziskovanj za leto 2019

Letni program statističnih raziskovanj SURS pripravlja v sodelovanju z Banko Slovenije in Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Na podlagi predlaganega letnega programa bo v 2019 obseg letnega programa statističnih raziskovanj ostal na približno enaki ravni kot 2018, dodanih pa bo nekaj novih razvojnih raziskovanj ter nekaj več-letnih raziskovanj, skupaj 222 raziskovanj v rednem in 27 v razvojnem delu. Program vsebuje tudi nekaj izjemno zahtevnih projektov kot je na primer raziskovanje o porabi časa (metodološko in z organizacijskega vidika velika obremenitev za dajalce podatkov).

Med novimi projekti se navaja tudi raziskovanje o ustnem zdravju prebivalcev, spremljanje obsega intermodalnega transporta v cestnem, železniškem in pomorskem prevozu ter prometu, pa tudi na področju okoljsko-ekonomskih računov. SURS se prav tako že pripravlja na Popis kmetijstva 2020, ki bo izveden skladno z zahtevami nove EU statistične uredbe (prizadevanja gredo v smeri izvedbe popisa v obliki registrskega popisa).

Novost v 2019 bo objava indeksa cen nepremičnin in števila prodanih stanovanj, v okviru socialnih statistik pa se bo pripravilo podatke o naseljenosti stanovanj iz registrskega popisa, začelo se bo tudi harmonizirano zbiranje podatkov pokojninskih skladov.

Raziskovanje osebne varnosti v zasebnem okolju

Navedeno raziskovanje je ključnega pomena zaradi potrebe po podatkih o nasilju tako na nacionalni kot mednarodni ravni. Kakovostna statistika o prevalencah nasilja bo namreč omogočila spremljanje stanja in razvoja na področju zagotavljanja varnosti prebivalcev. Trenutno je raziskovanje tega področja v Sloveniji še redkost, čeprav je povpraševanja po podatkih veliko, tudi na podlagi Istanbulske konvencije (Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima), ki jo je Slovenija ratificirala leta 2014. Slednja predvideva zbiranje podatkov o primerih vseh oblik nasilja v rednih časovnih presledkih, ki pa jih trenutno še ne moremo zagotoviti. Zato pilotno raziskovanje, izvedeno v 2018, predstavlja pomembno podlago za določitev metodologije za izvedbo glavnega raziskovanja, ki bo predvidoma izvedeno v letu 2019 in bo malo drugačno od ostalih raziskovanj. Zbiralo se bo namreč občutljive osebne podatke in podatke o neželenem (tabuiziranem) vedenju, na podlagi več kot 400 vprašanj, več kot 2.000 spremenljivk v podatkovni bazi ter več kot 11.600 izračunov kazalnikov, kar bo z vidika izpeljave projekta velik zalogaj. Posledično je SURS k sodelovanju pri projektu povabil tudi

nekatero strokovnjake s tega področja v Sloveniji, ki so dodatno pripomogli k uspešni izvedbi projekta.

European Master in Official Statistics (EMOS)

Evropski magistrski študij uradne statistike (EMOS) je mreža magistrskih programov, ki zagotavljajo podiplomsko izobraževanje na področju uradne statistike na evropski ravni. Je skupni projekt univerz in statističnih uradov v Evropi. Po dveh razpisih sedaj mreža izobraževanja obsega več kot 20 programov v 14 državah.

EMOS je bil ustanovljen z namenom krepitev sodelovanja med akademskimi krogi in ustanovami uradne statistike ter pomoč pri usposabljanju in razvoju strokovnjakov, ki lahko delajo z evropskimi uradnimi podatki na različnih ravneh. Magistrska izobrazba EMOS temelji na učnih izidih, ki diplomante seznanjajo s sistemom uradne statistike, produkcijskimi modeli, statističnimi metodami in diseminacijo.

Univerze, ki ponujajo magistrske študije EMOS, aktivno sodelujejo z nacionalnimi statističnimi uradi, da bi zmanjšale vrzel med teorijo in prakso. Ustrezne teme za magistrsko delo, pripravništvo na področju uradne statistike, delavnice EMOS in spletni seminarji ponujajo ustrezno mešanico spretnosti in znanja za uradne statistike prihodnosti.

Statistični svet se je seznanil s programom EMOS in podal soglasje, da se vanj vključi tudi Slovenija.

Pobudi Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide glede spremljanja podatkov o številu prejemnikov minimalnih plač ter plačah po individualnih in kolektivnih pogodbah

V okviru 58. seje Statističnega sveta Republike Slovenije je bila na mojo pobudo sprejeta razširitev točke 5. Razno, in sicer z obravnavo Pobud Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide glede spremljanja podatkov o številu prejemnikov minimalnih plač ter plačah po individualnih in kolektivnih pogodbah, ki jih je Državni svet sprejel na 11. seji 10. 10. 2018 in posredoval v obravnavo SURS v proučitev in odgovor.

Statistični svet je bil seznanjen z vsebino navedenih dveh pobud in v sklepu predlagal SURS, da pobudi prouči in se do njiju opredeli v zahtevanem roku. Na podlagi orisa kratke zgodovine dogodkov na področju priprave in objavljanih podatkov statistike plač, ugotovitve, da SURS podatke o plačah po kolektivnih in individualnih pogodbah že objavlja od leta 2017, in izpostavljeni problematiki ocenjevanja števila zaposlenih oseb, ki so prejele plačo na ravni minimalne plače, je Statistični svet RS podprl usmeritev SURS, da objavlja oceno navedenega števila zaposlenih, dokler se ne bo doreklo možnosti spremljanja navedenih podatkov na podlagi novega vira, in sicer iREK obrazcev. Prav tako je sprejel sklep, da se z analizo in problematiko priprave podatkov s področja prejemnikov minimalnih plač Statistični svet RS seznanila na naslednji seji.

Državni svet je odgovor SURS na pobudi Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide prejel 9. 11. 2018, komisija pa se je z njim seznanila na 13. seji

21. 11. 2018. Poročilo komisije v zvezi z obravnavo navedenega odgovora so državne svetnice in svetniki v obliki poročila komisije prejeli po elektronski pošti 3. 12. 2018.

Statistični svet je nato na 59. seji 10. 12. 2018 realiziral **sklep o seznanitvi za analizami in problematiko priprave podatkov s področja prejemnikov minimalnih plač** in ugotovil, da je SURS v letu 2017 v okviru razvojnih aktivnosti na področju statistike plač začel intenzivno analizirati možnosti uporabe novega administrativnega vira podatkov, tj. obrazca za obračun davčnih odtegljajev od dohodkov iz delovnega razmerja (v nadaljevanju: podatki iREK), v obstoječih statističnih raziskovanjih s področja plač. S tem bi se namreč omogočilo pripravo podatkov, povezanih z minimalno plačo, na mesečni ravni in objavo dodatnih tabel/grafičnih prikazov distribucije zaposlenih oseb po višini bruto in neto plač, na način, ki bo zagotovil večjo uporabno vrednost teh podatkov v procesih odločanja (npr. objava kumulativne distribucije zaposlenih oseb glede na višino bruto/neto plače oz. plače na uro, deleža oseb, ki prejemajo določen % povprečne plače, ipd.). Rezultati analiz obstoječih podatkov, ki se jih zbira na podlagi obrazca 1-ZAP/M so namreč pokazali, da že z majhnimi odstopanji od zakonsko predpisane vrednosti minimalne plače, dobimo precej različna števila zaposlenih oseb, ki so prejele plačo na ravni minimalne plače, kar kaže na to, da zelo veliko število zaposlenih oseb prejema plačo, ki je le malo (lahko zgolj nekaj evrov) višja od zakonsko predpisanega zneska minimalne plače.

Posledično SURS meni, da je z uporabniškega vidika bolj smiselno opazovati število zaposlenih oseb, ki so prejele plačo v določenem razponu bruto oz. neto zneskov (od-do), in ne števila zaposlenih oseb, ki so prejele točno določen znesek (npr. minimalno plačo). Zaradi kompleksnosti in številnih specifik analiziranega administrativnega vira podatkov bo SURS nadaljeval s preučevanjem vsebine in metodologije relevantnih spremenljivk z obrazcev REK in iREK in pri tem intenzivno sodeloval s FURS in morebitnimi drugimi deležniki.

Na podlagi izvedenih aktivnosti bo SURS lahko sprejel odločitev o uporabi podatkov iREK pri posameznih statističnih raziskovanjih (t. j. nadomestitev obstoječih virov podatkov ali uporaba novega administrativnega vira kot referenčnega vira podatkov) in njihovi integraciji v obstoječe produkcijske procese SURS.

Državni svetnik
mag. Peter Požun, l.r.